

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Josep-Ramon Bach, el poeta instintiu

PERFIL

JOSEP-RAMON BACH (SABADELL, 1946) REUNEIX EN EL PRIMER VOLUM DE L'OBRA COMPLETA –QUE RECVLL TÍTOLS ESCRITS ENTRE EL 1962 I EL 1993– LLIBRES INTROBABLES COM ARA 'DE REMS I HORES' (1975), 'DIORAMES' (1974) I 'TRÀNSFUGA DE LA LLUM' (1985)

VÍCTOR
OBIOLS

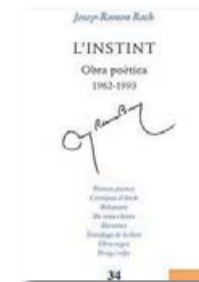
Una de les assumpcions més consolidades pel que fa referència a què hi hem d'anar a cercar i, si pot ser, trobar, en la poesia, és l'adquisició d'alguna mena de revelació. Altres creuen que no, que es tracta simplement de deixar-se fetillar per la música del verb i les imatges i els símbols... Altres, encara, sostenen que la poesia ha de fer-se admirar pel rigor formal i la bellesa o densitat conceptual que contingui l'artifici poètic... Tots hi busquen, tanmateix, alguna forma de veritat. Ras i curt: les expectatives i necessitats poden ser diverses i àdhuc antagòniques i exclouents, però per al lector curiós i omnívor totes són vàlides.

Aquí tenim l'exemple d'un heterodox de la poesia, que ha fet un ca-

mí personal i independent, Josep-Ramon Bach, que s'ha decidit, encertadament, a fer capmàs de l'*Obra poètica*. Aquest primer volum –que recull els poemes escrits entre 1962 i 1993– fa patxoca: ja sabem la cura proverbial amb què edita la valenciana 3 i 4; un pròleg extens i instructiu de David Madueño; una *Introducció* de l'autor (curiosament datada el 1999, data en la qual probablement va preparar aquesta primera entrega); uns davantals informatius que encapçalen cada secció, i una sèrie de documents annexos de gran interès: l'article de Jordi Llavina arran de la publicació de *Reliquiari*, la capçalera de Joan-Pere Viladecans per al llibre *Diorames*, una mostra de la partitura d'*Humana* fragment de Benet Casablanca, i el pròleg de Miquel Desclot a *Desig i sofre*, més unes *Notes i endreces*. Desclot afirma que en la poesia catalana actual Bach podria molt bé atorgar-se el títol d'“Investigador en Poesia” definit per J.V. Foix, o bé el d'Alquimista esbossat per Josep Palau i Fabre. En el seu pròleg, incidint en aquesta curiositat infatigable de l'explorador, afirma amb perspicàcia: “És en l'incert de l'anar-hi que floreix la poesia, no pas en la certesa de l'arribar-hi; la poesia és en el camí, no pas en la fita. Per a Josep-Ramon Bach, més que per a ningú, la poesia és troballa i sorpresa, no pas consecució o disegni”.

Una literatura antièpica

Així defineix Llavina en el seu article la poesia de Bach, afegint que es tracta d'una lírica senzilla i clara, amb una certa capacitat simbòlica. Bach, tanmateix, no és prou conegut pel públic. Nascut el 1946 a Sabadell, és poeta, narrador i dramaturg. Ha guanyat nombrosos pre-

L'INSTINT.
OBRA
POÈTICA
1962-1993
JOSEP-RAMON
BACH
EDICIONS 314
474 PÀG. / 19,50 €

EN LA POÈTICA DE BACH DESTAQUEN ELEMENTS COM “CONVOCAR L'ATZARI SER-LI DEUTOR” I “VIURE APASSIONADAMENT I ESCRIURE AMB DESMESURA”

mis. El darrer, el de la Crítica Serra d'Or de poesia per *Caïm* (2016), i abans, el Vicent Andrés Estellés, per *Secreta d'Àlia* (2015), el Rosa Leveconi de Cadaqués, per *El laberint de Filomena* i, entre d'altres, cal esmentar també la Crítica Serra d'Or de prosa poètica i el Cavall Verd - Josep M. Llompart de poesia (1996) per *L'ocell imperfecte*, on va introduir el mite de Kosambi, un narrador de referents xinesos, perses, indis, àrabs i africans, que apareix en moltes de les seves obres posteriors. La seva obra teatral comprèn el recull de peces breus *Almanac intermitent* (2004), que s'inscriu en formes dramàtiques d'avantguarda, *Diàlegs morals sobre la felicitat* (2008, premi Recull - Josep Ametller de teatre 2007), en què mostra situacions quotidianes que voregen l'absurd, i *La dama de cors se'n va de copes* (2009). En prosa és autor d'*El mirall insubornable* (1993) i de les narracions per a públic juvenil *Viatge per l'Àfrica* (2000), *El gos poeta* (2007) i *El ventríloc tartamut* (2015). Dedicat professionalment al disseny industrial, Bach afirma en una entrevista que “A més de ser alliberadora, la poesia també representa la vitalitat”. Tot i haver tractat poetes com J.V. Foix, Gabriel Ferrater o Pere Quart, es reconeix com a autodidacte, i d'un “vintàleg” que constitueix una mena de poètica n'extraïem alguns punts reveladors: 1) desterrar per sempre més les evidències; 8) destapar l'imperceptible; 9) donar-se impuls amb la llengua comuna; 12) deixar-se portar sempre per l'instint; 13) convocar l'atzar i ser-li deutor; 14) entendre que l'ambigüitat multiplica la lectura; 19) viure apassionadament i escriure amb desmesura. I rebla en una entrevista: “L'instint és el motor de la meua vida”.

PERE TORDERA

Els nets de Josep Pla

ALBERT
FORNS

L'última Nit de Santa Llúcia va néixer una nova generació d'escriptors. Al mateix moment que la debutant Clara

Queraltó rebia a Nou Barris el premi Mercè Rodoreda, un amic seu de la infantesa, Pep Antoni Roig, presentava a seixanta quilòmetres d'allà la seva primera novel·la. I ho feia al Pla del Penedès, el poble d'aquests dos filòlegs d'una fornada que encara no té els 30 anys.

D'aquests dos debuts, el de Pep Antoni Roig, *Abans de la boira*, és el que està destinat a rebre menys atenció perquè ha guanyat un pre-

mi comarcal i el publica una editorial amb poca presència als Països Catalans. *Abans de la boira* remet a la polseguera d'un enderrocament, el del campanar de Bellaplana, per narrar-nos el viatge que fa Salva Colom, fill i net dels campaners, que no vol perdre's la fúnebre cerimònia. Però enderrocar un campanar no és fàcil, i aixecar una novel·la tampoc. La del Pep Antoni s'alça amb un poderós i difícilíssim monòleg, el del Salva, a qui sentim xerrar i xerrar dalt del camió que l'ha agafat a Perpinyà i el durà fins al Penedès. El llibre és, per tant, el parlar de tot i de res entre dos desconeguts que comparteixen trajecte i s'expliquen la vida, però ome-

tent les rèpliques del conductor, a qui no sentirem mai. Com sempre, el viatge és l'excusa perquè l'autor ens expliqui com veu el món a la manera planiana, és a dir, amb tabac de picadura i adjectiu exacte, perquè els nets de Josep Pla ja comencen a prendre la paraula.

Abans de la boira es clou amb una cita d'Enrique Vila-Matas que lloa “els obstinats que mantenen la fe en la imaginació durant més temps que altres”. Precisament aquest esperit rebel i utòpic –“Siguem realistes, demanem l'impossible” mig segle més tard– és el que encén la novel·la i la transforma en alguna cosa més que la clàssica pirrotècnia del debutant que ha de de-

ABANS DE
LA BOIRA
PEP ANTONI ROIG
ANDANA
120 PÀG. / 16 €

mostrar tot el que és capaç de fer. Aquí les ganes de viure i de cruspirse el món emanen literalment de les pàgines –“Ser hiperbòlic és la meua manera de ser mediterrani”– i això converteix *Abans de la boira* en una espècie de llibre Nouvelle Vague, imperfecte en molts aspectes però insòlitàment espontani i lliure. Aquí el protagonista no travessa el Louvre d'una corredissa, però s'empesca una manera de mesurar el temps basada en cafès i cigarros: “La gent arribaria un café tard a classe o als matins demanaríem un cigarro més quan sonés el despertador”. Si ho haguéssim llegit a Boris Vian, ens hauria semblat una ocurrència genial.